

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI TURKISELÄINTEN HYVINVOINNISTA

1 Ehdotuksen tavoitteet

Uuden eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023, jäljempänä eläinten hyvinvointilaki) myötä valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta (1084/2011) on uudistettava. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa turkiseläinten hyvinvointia eläinten hyvinvointilaissa edellytetyllä tavalla tutkimustietoon ja käytännön kokemukseen nojautuen.

Tieteellinen tutkimus on tuonut uutta tietoa turkiseläinten hyvinvoinnista. Lisäksi valmistelussa on hyödynnetty vuosien myötä kertynyttä käytännön kokemusta turkiseläinten pidosta. Ehdotettujen muutosten ja uusien vaatimusten osalta on selvitetty niiden toteuttamismahdollisuuksia, vaikutuksia ja elinkeinolle aiheutuvia kustannuksia.

Uudella asetuksella kumottaisiin nykyinen valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta. Ehdotuksessa annettaisiin nyt toiminnassa oleville tarhoille tarvittavat siirtymäajat uusien velvoitteiden täyttämistä varten. Ehdotuksessa on otettu huomioon myös Euroopan neuvoston tuotantoeläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (ETS No.87/1976) 9 artiklassa tarkoitetun toimikunnan antamat turkiseläinten pitoa koskevat suositukset, jotka on hyväksytty vuonna 1999.

2 Asetuksenantovaltuudet

2.1 Eläinten hyvinvointilaki

Eläinten hyvinvointilain 12 §:ssä säädetään eläinten kohtelun yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläintä on kohdeltava rauhallisesti. Eläimen käsittelyssä ja koulutuksessa on pyrittävä käyttämään hyväksi sen lajityypillistä käyttäytymistä. Eläin on totutettava käsittelyyn ja pitoolosuhteisiin, jos se on pidettävän eläinlajin ja eläinten pitomuodon kannalta tarkoituksenmukaista. Jos eläin ei ole tottunut käsittelyyn, tämä on otettava huomioon eläintä käsiteltäessä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten käsittelystä sekä käsittelyyn ja pitoolosuhteisiin totuttamisesta.

Lain 13 §:ssä säädetään eläinten kielletystä kohtelusta. Pykälän mukaan eläintä ei saa käsitellä tai kouluttaa kovakouraisesti tai muuten sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Eläintä ei saa sitoa tarpeetonta kipua tai kärsimystä tuottavalla tavalla. Eläintä ei saa rasittaa liikaa eikä pitää kohtuuttoman ankarassa kurissa. Eläimen koulutuksessa ja käytössä on otettava huomioon eläimen osaamistaso ja suorituskyky. Eläintä ei saa pakottaa yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä. Eläintä ei saa tarpeettomasti vahingoittaa eikä sitä saa värjätä ulkonäön muuttamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä eläinten kovakouraisena käsittelynä tai koulutuksena, liikana rasittamisena, kohtuuttoman ankarana kurissa pitämisenä tai eläimen tarpeettomana vahingoittamisena.

Lain 17 §:ssä säädetään eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitetuista välineistä, laitteista ja aineista. Pykälän mukaan välineiden, laitteiden ja aineiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia, eivätkä ne saa aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa. Eläimelle ei saa antaa aineita, jotka ovat vaarallisia eläimen hyvinvoinnille, ellei kyse ole eläimen eläinlääketieteellisestä hoidosta, lopetuksesta tai muualla lainsäädännössä erikseen sallitusta käsittelystä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eri eläinlajien hoitoon, käsittelyyn ja lopetukseen tarkoitetuille välineille, laitteille ja aineille asetettavista vaatimuksista.

Lain 20 §:ssä säädetään hoidon yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläimiä on hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon,

syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Hoidossa olevan eläimen yleisestä hyvinvoinnista sekä puhtaudesta ja muusta sen tarvitsemasta keuhkohoidosta on huolehdittava. Eläimen hoidossa on huolehdittava myös asianmukaisista toimita sairauksien ja eläinten vahingoittumisen ennalta ehkäisemiseksi.

Edelleen lain 20 §:ssä säädetään, että mikäli eläimiä pidetään ryhmässä, ryhmän kokoonpanossa on otettava huomioon eläinten sosiaaliset suhteet, ikä, sukupuoli ja koko. Jos eläimet suhtautuvat vihamielisesti toisiinsa tai voivat muusta syystä vahingoittaa toisiaan, ne on pidettävä erillään toisistaan tai niillä on oltava mahdollisuus paeta ja piiloutua muilta eläimiltä. Eläinryhmiä yhdistettäessä ja tuotaessa uusia eläimiä ryhmään erityistä huomiota on kiinnitettävä sosiaalisten suhteiden uudelleenmuodostumisesta mahdollisesti aiheutuviin ongelmiin. Hoidossa olevan eläimen liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava. Eläimellä on oltava mahdollisuus riittävään lepoon. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä ja muista eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvittavista hoitotoimista sekä eläinten ryhmässä pidosta.

Lain 21 §:ssä säädetään ruokinnasta ja juotosta. Pykälän mukaan hoidossa olevien eläinten ruokinnassa ja juotossa on otettava huomioon eläimen fysiologiset tarpeet ja varmistettava, että eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja vettä tai muuta juotavaa. Ravinnon ja juotavan koostumuksen ja tarjoamistavan on vastattava eläimen fysiologisia tarpeita ja olennaisia käyttäytymistarpeita.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että pysyvässä pitopaikassa on oltava jatkuvasti vettä eläimen saatavilla. Jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei kuitenkaan edellytetä mm. vastasyntyneelle eläimelle tai silloin, kun poikkeuksellisen vaikeat sääolosuhteet estävät sulan veden jatkuvan saatavilla pidon. Jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei myöskään edellytetä sellaisissa eläinten pysyvissä pitopaikoissa, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juotosta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä myös niistä 2 momentissa tarkoitetuista pysyvistä pitopaikoista, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä.

Lain 22 §:ssä säädetään eläinten hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastamisesta. Jos hoidossa oleva eläin on ihmisen välittömässä valvonnassa tai tavoitettavissa, eläimen hyvinvointi ja pitopaikka laitteineen on tarkastettava vähintään kerran päivässä ja tarvittaessa useamminkin. Riittävää tarkastustiheyttä arvioitaessa on otettava huomioon eläintenpituus, eläinlaji, eläimen fysiologinen tila sekä olosuhteet eläinten pitopaikassa ja elinympäristössä. Eläinten tarkastuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota synnytyksestä odottaviin, synnyttäviin, juuri synnyttäneisiin, vastasyntyneisiin, sairaisiin, heikkokuntoisiin ja vahingoittuneisiin eläimiin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastamisesta.

Lain 25 §:ssä säädetään eläinjalostuksesta. Eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen. Eläintä ei saa käyttää jalostukseen, jos käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaa todennäköisesti jälkeläiselle sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa tämän hyvinvoinnille tai jos eläin ei perinnöllisen ominaisuuden tai sairauden vuoksi kykene lisääntymään luonnollisella tavalla. Eläintä ei liioin saa käyttää jalostukseen, jos lisääntymisestä aiheutuu todennäköisesti merkittävää haittaa sen hyvinvoinnille. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muun muassa siitä, millaisia eläimiä ei saa käyttää jalostukseen.

Lain 31 §:ssä säädetään ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän velvollisuudesta varautua häiriötilanteisiin. Pykälän mukaan ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän on varauduttava tulipaloihin, sähkökatkosiin ja muihin vastaaviin eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin. Jos eläinten hoito tai ympäristötekijöiden säätely tai valvonta riippuu sähköisistä tai

mekaanisista laitteista, pysyvässä pitopaikassa on oltava mahdollisuus pitää yllä eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömät toiminnot myös laitteiden toimintahäiriöiden aikana. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten pitäjän on ryhdyttävä häiriötilanteisiin varautumiseksi.

Lain 33 §:ssä säädetään pitopaikan yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä vaihtaa asentoaan vaikeuksitta. Samassa pitopaikassa pidettävillä eläimillä on oltava mahdollisuus yhtäaikaiseen lepoon. Pitopaikassa on voitava ylläpitää eläimen hyvinvoinnin kannalta riittävää puhtautta ja hygieniaa. Pitopaikassa oleva eläin on voitava tarkastaa ja sitä on voitava hoitaa vaikeuksitta. Eläintä saadaan pitää sen kuljetukseen tarkoitettussa laatikossa, häkissä tai muussa vastaavassa pienikokoisessa säilytystilassa vain, jos eläimen kuljettaminen, sairaus tai muu tilapäinen ja hyväksyttävä syy sitä edellyttää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan koosta, materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös edellä tarkoitettusta muusta tilapäisestä ja hyväksyttävästä syystä, joka oikeuttaa eläimen pitämisen sen kuljetukseen tarkoitettussa laatikossa, häkissä tai muussa vastaavassa pienikokoisessa säilytystilassa.

Lain 34 §:ssä säädetään pitopaikan turvallisuudesta. Pykälän mukaan eläimen pitopaikan on oltava materiaaleiltaan, rakenteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellainen, että eläimen vahingoittumisen ja sairastumisen vaara, karkaamisvaara ja pitopaikan palovaara on mahdollisimman vähäinen. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen pitopaikan turvallisuuteen vaikuttavista materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista.

Lain 35 §:ssä säädetään pitopaikan olosuhteista. Pykälän mukaan pitopaikan lämpötilan, ilman- tai vedenlaadun ja muiden ympäristöolosuhteiden on oltava siellä pidettävälle eläimelle sopivia. Ulkona pidettävällä eläimellä on oltava riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja vastaan tai eläin on voitava tarvittaessa ottaa sisätilaan. Pitopaikassa ei saa esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua. Pitopaikan valaistuksen tulee olla sellainen, että se on sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden ja olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen ja että eläin voidaan tarkastaa ja sitä voidaan hoitaa asianmukaisesti. Jos eläinten hyvinvointi on riippuvainen koneellisesta ilmanvaihtojärjestelmästä, laitteistossa on oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen toimintahäiriön sattuessa. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan olosuhteista sekä ulkona pidettävien eläinten suojaamisesta epäsuotuisia sääoloja vastaan.

Lain 37 §:ssä säädetään pysyvän pitopaikan yleisistä vaatimuksista. Pykälän mukaan eläimen pysyvän pitopaikan on oltava riittävän tilava sekä muutoinkin rakenteiltaan ja varusteiltaan sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden sekä niiden olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen, jotka liittyvät liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin. Eläintä ei saa pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä eikä sen liikkumista saa jatkuvasti rajoittaa eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla. Ryhmässä pidettävän eläimen on voitava väistää toista eläintä. Pitopaikan ruokinta- ja juottolaitteet on suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että eläinten välisestä kilpailusta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa eläinten hyvinvoinnille. Eläimellä on oltava käytettävissä sopiva lepopaikka. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pysyvän pitopaikan koolle, rakenteille, varusteille ja laitteille asetettavista vaatimuksista.

Lain 38 §:ssä säädetään eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavista tiloista. Pykälän mukaan pysyvässä pitopaikassa tai sen yhteydessä on oltava eläinten tarkastamisen ja käsittelyn kannalta välttämättömät tilat ja välineet sekä tarvittaessa tilat sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten hoitoa ja eristämistä varten. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä näistä tiloista ja niiden varustelusta.

2.2 Eläinten lääkitsemisestä annettu laki

Eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 8 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan kieltää lääkeaineen tai muun eläinten käsittelyssä käytettävän aineen taikka eläinlääkinnässä käytettävän laitteen tai tarvikkeen käyttö määrätulle eläinlajille tai eläinryhmälle, jos sen käyttö voi vaarantaa eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuuden tai laadun tai jos sen käyttö voi aiheuttaa muuta merkittävää haittaa eläimille, ihmisille tai ympäristölle taikka jos sitä käytetään eläinten kasvun tai tuotannon edistämiseen.

3 Keskeinen sisältö

Ehdotuksella lisättäisiin pitopaikkojen monipuolisuutta sekä kiinteillä että irrallisilla uusilla varusteilla ja muilla virikkeillä. Lisäksi kaikkien eläinten pitopaikkojen tilavaatimuksia suurennettaisiin. Tavoitteena olisi aktivoida eläimiä aiempaa enemmän ja antaa niille lisää mahdollisuuksia esimerkiksi pureskeluun, tutkimiseen, liikkumiseen ja leikkiin. Tutkimuksissa sinikettujen, hopeakettujen ja minkkien on todettu hyödyntävän mahdollisuutta vertikaaliseen liikkumiseen ja siihen kannustamiseen antavat kiipeilyhäkit, makuuputket ja hyllyt mahdollisuuden. Myös velvoitetta erilaisten esineiden ja muiden irrallisten virikemateriaalien tarjoamisesta kaikille turkiseläimille laajennettaisiin ja täsmennettäisiin nykyisestä. Ehdotuksessa ei kuitenkaan esitetä minkille uintimahdollisuutta eikä ketulle kaivamismahdollisuutta, sillä niiden toteuttaminen voisi käytännössä lisätä eläinten sairastumisriskiä.

Minkeille tulisi asentaa sopivalle korkeudelle makuuhylly tai makuuputki, joka tekisi minkin elintilasta aiempaa monipuolisemman. Ehdotuksessa siitosminkkien pitopaikkaa virikkeellistettäisiin myös vaaka- tai pystytasossa olevalla lisätilalla, niin sanotulla rivihäkällä tai kiipeilyhäkällä. Kettuja koskevana uutena vaatimuksena olisi niille annettava turvallinen vetäytymispaikka, joka ei saisi kuitenkaan estää eläimen mahdollisuutta ympäristön tarkkailuun, eläimen käsittelyä ja hoitoa eikä eläimen tottumista ihmiseen.

Ehdotuksella annettaisiin supikoiraa koskevat lajikohtaiset ja täsmällisemmät erityiset säännökset. Nykyisen asetuksen 2 §:n mukaan supikoiran pitämisessä noudatetaan asetuksen säännöksiä, mutta asetus ei sisällä kuitenkaan eläinlajikohtaisia täsmällisempiä säännöksiä supikoiralle. Supikoiran kasvatuksessa on käytännössä sovellettu ketuille asetuksessa säädettyjä vaatimuksia. Ehdotuksessa mahdollistettaisiin supikoiran talviuni, jos supikoiran kunto ja ympäristön olosuhteet ovat siihen sopivat.

Ehdotuksessa laajennettaisiin turkistarhojen aitaamisvelvoitetta nykyisestä siten, että kaikki sellaiset turkistilat, joissa eläimiä pidetään perinteisissä varjotaloissa, tulisi aidata. Aidan tulisi olla asianmukainen siten, että se estää eläinten karkaamisen turkistilalta sekä estää etenkin petoeläinten pääsyn tilalle. Ehdotetusta aitaamisveloitteesta voisi poiketa vain, jos turkiseläimiä kasvatetaan kiinteäseinäisissä halleissa tai muissa rakennuksissa. Nykyisen säädöksen mukaan aitaaminen ei ole pakollista, jos eläinten karkaamista ja ulkopuolisten eläinten pääsyä varjotaloon estetään varjotalojen lisäövilla, verkotuksilla tai muilla vastaavilla keinoilla.

Uutena vaatimuksen ehdotuksessa olisi kirjallinen varautumissuunnitelma häiriötilanteiden, kuten sähkö- ja vesikatkosten varalle. Tällä pyrittäisiin turvaamaan eläinten hyvinvoinnin varmistaminen nopeasti myös häiriötilanteiden aikana.

4 Ehdotuksen vaikutukset

Luonnonvarakeskus selvitti maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta syksyllä 2024 asetusehdotuksen taloudellisia vaikutuksia turkiseläinlajille. Selvityksen mukaan olemassa olevien varjotalojen muuttamisesta asetuksen mukaisiksi aiheutuisi arviolta yhteensä noin 214 miljoonan euron kustannukset. Tästä noin 51 miljoonaa euroa aiheutuisi minkkien, noin 149 miljoonaa euroa kettujen ja noin 14 miljoonaa euroa supikoirien varjotaloihin tarvittavista muutoksista. Lisäksi tarvittavan uudisrakentamisen kustannukset olisivat arviolta noin 133 miljoonaa euroa. Tästä noin 24 miljoonaa euroa aiheutuisi minkkien, noin 99 miljoonaa euroa kettujen ja noin 9,5 miljoonaa euroa supikoirien uusien häkkien ja varjotalojen rakentamisesta. Kaikkien turkistilojen aitaamisesta aiheutuisi lisäksi arviolta noin 9,5 miljoonan euron kustannukset. Tästä materiaali-, kaivuu- ja ihmistyön osuus olisi noin 8 miljoonaa euroa ja lisämaan

hankintakustannus noin 1,5 miljoonaa euroa. Yhteensä asetusehdotuksen muutoksista aiheutuisi siis arviolta noin 356,5 miljoonan euron kustannukset.

Ehdotettu tilavaatimusten kasvattaminen edellyttäisi häkkien ja varjotalojen pinta-alan lisäämistä, jos eläinmäärä pidetään nykyisellään. Selvityksen mukaan nykyisin käytössä olevia häkkeitä on vaikea hyödyntää ehdotettujen vaatimusten täyttämiseksi. Vaikka häkkeitä voisi mahdollisesti ulkomittojen puolesta käyttää siten, että niissä pidettävää eläinmäärää vähennettäisiin, olisi esimerkiksi minkkihäkkeihin tarvittavat uudet väliseinät käytännössä mahdoton toteuttaa. Tämän takia vaatimusten täyttämiseksi olisi suunniteltava ja rakennettava kokonaan uudet häkkimallit, joita ei ole vielä kaupallisesti saatavissa. Laskelmassa on arvioitu kustannus sille, mitä uudet häkkimallit voisivat maksaa. Häkkikokojen muuttaminen vaikuttaisi myös olemassa olevien varjotalojen juottojärjestelmiin. Selvityksen mukaan kaikkien olemassa olevien varjotalojen juottojärjestelmät jouduttaisiin uusimaan, sillä vesinippojen väli ei enää sopisi uusien vaatimusten mukaisiin häkkeihin. Tästä aiheutuisi huomattava lisäkustannus olemassa olevien varjotalojen hyödyntämisessä. Todennäköisimmin lisätilaa hankittaisiin rakentamalla kokonaan uusia varjotaloja. Lisätilan rakentaminen edellyttäisi myös uuden tonttimaan hankkimista tilan ympäriltä. Joissain erityistapauksissa lisätilan hankkimiseksi voisi olla myös mahdollista hyödyntää lopettavia tiloja, joissa varjotalot ovat jo valmiina. Tyhjillään olevissa varjotaloissa olisi kuitenkin vaihdettava kaikki häkit uusiin ja uusittava juottolaitteisto. Tämän takia laskelmissa ei ole otettu huomioon tyhjillään olevien varjotalojen käyttöä, vaan laskelmaan on sisällytetty nykyisin käytössä olevien varjotalojen muutuskustannukset ja lisärakentamisen tarve.

Kustannuslaskelmiin sisältyy melko paljon epävarmuustekijöitä. Turkisalalla ei ole toteutettu investointeja pitkiin aikoihin, joten valmiita vertailuarvoja investointikustannusten selvittämiseksi ei ole suoraan saatavilla. Alan investointien vähäisyyden vuoksi myös kustannuksia tuntevia asiantuntijoita on hyvin vähän. Lisäksi alalla on käytännössä vain yksi häkkeitä toimittava toimija. Laskelmissa on käytetty lähtötietoina FIFUR:ilta saatuja varjotalojen juoksumetrejä, koska muualta kyseistä tietoa ei ole saatavissa. Siirtymäaikojen vaikutukset kustannusten jakautumiseen riippuvat nykyisten häkkien elinkaaren vaiheesta ja normaalien korvausinvestointien tarpeesta. Tällaista tietoa ei kuitenkaan ole käytettävissä. Häkkien teknisen käyttöään voidaan olettaa olevan melko pitkä, joten melko suurella osalla nykyisistä häkeistä elinkaarta on vielä jäljellä. Myös aitaamisen osalta tarvittavien aitakilometrien arviointi on haastavaa. Kaikki supikoiratilat on nykyisin aidattu, mutta minkkitilojen ja kettutilojen nykyisestä aitaustilanteesta ei ole olemassa kovin tarkkaa tietoa.

5 Asian valmistelu

Asetuksen valmistelu aloitettiin vuonna 2013 turkiseläinten hyvinvointia koskevassa työryhmässä, joka asetettiin ajalle 15.3.2013 – 31.12.2014. Sen jälkeen työtä on jatkettu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Turkiseläinten hyvinvointityöryhmään kuuluivat eläinsuojeluasiamiehen lisäksi edustajat maa- ja metsätalousministeriöstä, Elintarviketurvallisuusvirasto Evirasta (nykyisin Ruokavirasto), aluehallintovirastosta, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitosta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:sta, Itä-Suomen yliopistosta, Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitosta (nykyisin SEY Suomen eläinsuojelu) ja Eläinsuojeluliitto Animaliaista.

Ministeriö piti asetusluonnoksesta kuulemistilaisuudet sidosryhmille 19.12.2018, 18.3.2019 ja 28.5.2019. Kuulemisiin osallistui Elintarviketurvallisuusvirasto (nyk. Ruokavirasto), Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Luonnonvarakeskus, Eläinten hyvinvointikeskus, Animalia ry, SEY ry ja Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto. Luonnonvarakeskus on selvittänyt¹ turkiseläinten jalostukseen liittyviä kysymyksiä ministeriön toimeksiannosta vuonna 2020. Asetuksen valmistelua on hidastanut muun muassa turkisalan pitkittynyt vaikea taloudellinen tilanne, COVID-pandemia ja turkistiloille levinnyt lintuinfluenssaepidemia.

Asetusehdotus on ollut lausunnoilla...

¹ Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen. Osa I: Turkiseläinten hyvinvoinnin parantaminen. Ruokavirasto 2020.

6 Pykäläkohtaiset perustelut

1 § *Soveltaisala*

Asetuksessa säädettäisiin turkisten tuottamiseksi pidettävien eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua koskevista vaatimuksista. Tämä vastaisi niitä turkiseläinten hyvinvointiin vaikuttavia asiakokonaisuuksia, joita käsitellään nykyisessäkin asetuksessa.

2 § *Määritelmät*

Pykälässä määriteltäisiin tarkemmin asetuksessa käytettyjä termejä. Turkiseläimellä tarkoitettaisiin turkisten tuottamiseksi pidettävää kettua, minkkiä, hilleriä, soopelia tai supikoiraa. Eläinten hyvinvointilain liitteessä 1 luetellaan ne nisäkäslajit, joita saadaan pitää tuotantoeläimenä. Minkillä tarkoitettaisiin kaikkia tarhattuja Neovison vison -lajin värityyppejä, hillerillä kaikkia tarhattuja Mustela putorius -lajin värityyppejä ja ketulla kaikkia tarhattuja punaketun ja hopeaketun eli Vulpes vulpes -lajin sekä siniketun eli naalin eli Vulpes lagopus -lajin värityyppejä sekä näiden lajien välisiä risteymiä. Supikoiralla tarkoitettaisiin Nyctereutes procyonoides -lajia. Minkkejä, hillereitä, kettuja ja supikoiria tarhataan useilla tarhoilla, mutta soopeleiden tarhaus turkistalouselinkeinona on lähes olematonta.

Turkistila määriteltäisiin turkiseläinten pitämiseen tarkoitettun tarha-alueen maantieteelliseksi paikaksi ja eläinsuoja varjotaloksi, halliksi tai niitä vastaavaksi rakennukseksi tai rakennelmäksi. Turkistilaa koskeva määritelmä on uusi.

Pennulla tarkoitettaisiin minkkiä, hilleriä, kettua, soopelia ja supikoiraa syntymästä saman vuoden syyskuun 15 päivään asti. Nuorella eläimellä tarkoitettaisiin minkkiä, hilleriä, kettua, soopelia ja supikoiraa syntymävuoden syyskuun 16 päivästä seuraavan vuoden tammikuun 31 päivään saakka. Täysikasvuiseksi eläimeksi määriteltäisiin minkki, hilleri, kettu ja supikoira syntymävuotta seuraavan vuoden helmikuun 1 päivästä eteenpäin. Näitä määritelmiä ei ole nykyisessä asetuksessa, mutta niiden sisällyttämistä asetusehdotukseen pidettiin tarpeellisena eri ikäkausien ja niitä koskevien vaatimusten kohdentamisen selkeyttämiseksi säädöstä sovellettaessa.

3 § *Turkiseläimen käsittely ja hoito*

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että eläimet olisi totutettava käsittelyyn ja ihmisten läheisyyteen pennusta lähtien, jotta niiden käsitteleminen ja hoitaminen olisi myöhemmin eläimen kannalta vähemmän pelottavaa ja kuormittavaa. Eläinten kiinnioton ja käsittelyn tulisi olla rauhallista ja käsittelytilanteissa tulisi välttää tarpeetonta melua. Erityisissä tilanteissa, kuten naaraan tiineyden loppuvaiheessa ja heti penikoinnin jälkeen, eläinten tarpeetonta kiinniottamista ja käsittelyä sekä kaikenlaista tarpeetonta häirintää olisi vältettävä. Säännökset vastaavat nykyisiä vaatimuksia. Voimassa olevaan asetukseen verrattuna uutena säädettäisiin vaatimuksesta totuttaa eläimet pitopaikan tavanomaiseen toimintaan ja tästä aiheutuviin ääniin. Käytännössä turkistilalla pyritään välttämään kaikkea melua ja häiriötä penikoimisen yhteydessä ja sen jälkeen, jotta pentujaan hoitavat emot eivät häiriinny. Pentujen varttuessa tilalla tapahtuvaa toimintaa lisätään asteittain, jotta pennut tottuvat tilan normaalista toiminnasta aiheutuviin ääniin ja muuhun toimintaan.

Pykälän 2 momentin mukaan turkiseläimen kynnet olisi tarkastettava säännöllisesti ja leikattava tarvittaessa liikakasvun ehkäisemiseksi. Voimassa olevaan asetukseen verrattuna uutena olisi velvollisuus tarkastaa kynnet säännöllisesti. Liian pitkät kynnet saattavat tarttua kiinni häkkirakenteisiin ja vaikeuttaa eläimen liikkumista sekä aiheuttaa kipua. Verkkopohjalla pidettäessä turkiseläinten kynnet eivät välttämättä kulu riittävästi, jolloin niiden leikkaaminen voi olla tarpeen. Kynnet leikataan tarkoitukseen sopivilla ja riittävän terävillä leikkureilla tai kynsitrimmerillä välttäen kynnen sisällä olevaa ydintä, jossa on verisuonia ja hermoja. Uutena vaatimuksena säädettäisiin siitä, että sisä- ja ulkoloisten häädöstä on tarvittaessa huolehdittava.

Pykälän 3 momentin mukaan niskapihtien käyttöä ketun ja supikoiran kiinniottamisessa olisi vältettävä. Säännös vastaisi nykyistä vaatimusta. Uutena vaatimuksena niskapihtien käyttöä tarkennettaisiin siten, että

niskapihtejä voitaisiin käyttää vain eläimen kiinniottamiseen. Näin ollen eläimen kannattelu, vetäminen tai siirtäminen niskapihdeillä olisi kiellettyä. Eläintä olisi aina pihtejä käytettäessä kannateltava käsin sen kehosta eläimen kantamisen tai siirtämisen ajan, jotta eläimen paino ei ole yksin niskapihtien varassa. Niiden pihtien osien, joita eläin voi purra, olisi oltava pehmustettuja. Tällä vältetään eläinten hampaille aiheutuvia vahinkoja. Niskapihtien käytön tarkennuksilla pyritään varmistumaan siitä, että pihtien käyttö aiheuttaa eläimille mahdollisimman vähän kipua ja kärsimystä. Kiinniottaminen on tarpeellinen toimenpide eläinten käsittelyä ja hoitotoimenpiteitä varten ja niskapihtejä joudutaan monissa tapauksissa käyttämään eläimelle kiinniottamisesta aiheutuvan stressaavan ajan lyhentämiseksi sekä eläimen käsittelijän turvallisuuden varmistamiseksi.

4 § Turkiseläinten ryhmäkasvatus ja sosiaaliset suhteet

Pykälän 1 momentin mukaan eläimillä tulisi olla kuulo- ja näköyhteys turkistilalla tai eläinsuojassa tapahtuvaan toimintaan sekä lajikumppaneihinsa. Myös voimassa olevassa asetuksessa on edellytetty kuulo- ja näköyhteyttä turkistilalla tapahtuvaan toimintaan, lajikumppaneita koskeva vaatimus on uusi. Tarkkailumahdollisuus on tärkeätä eläinten tottumiselle ihmisten läheisyyteen ja päivittäisiin hoitorutiineihin ja lisäksi se antaa mahdollisuuden seurata ja tarkkailla muita eläimiä ja niiden käyttäytymistä. Eläimen mahdollisuus tarkkailla ympäristöään on merkittävä hyvinvointiin vaikuttava tekijä ja ympäristö toimii myös eläintä aktivoivana virikkeenä. Erityisesti ketut valitsevat mielellään oleskeluun paikan, josta niillä on hyvä näkyvyys ympäristöönsä. Lisäksi eläimellä olisi oltava mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen lajitovereidensa kanssa, jos se on lajille ja eläinryhmälle tyypillistä käyttäytymistä tai muutoin parantaa eläinten hyvinvointia. Säännös vastaisi nykyistä asetusta pienin tarkennuksin. Kanssakäyminen voisi olla lajityypillistä käyttäytymistä, kuten ketun tai supikoiran viihtyminen perheryhmissä, tai se voisi olla lajityypillisesti yksinelävän lajin hyvinvointia parantavaa, kuten nuorten minkkien pitäminen ryhmäkasvatuksessa tai yhden nuoren urosminkin jättäminen emonsa seuraksi leikkiä ja eläinten välistä muuta aktivointia varten. Kaikkien turkiseläinlajien pennut ja nuoret eläimet ovat hyvin sosiaalisia. Emon ja sisarusten seura on pennuille välttämätöntä eläinten normaalin kehityksen kannalta.

Eri tiloissa kasvaneiden eläinten tai eläinryhmien yhdistämistä tulisi 2 momentin mukaan välttää. Säännös olisi uusi. Jos eläinten yhdistäminen olisi välttämätöntä, eläinten käyttäytymistä, hyvinvointia ja sosiaalisten suhteiden uudelleen muodostumista olisi seurattava erityisen huolellisesti. Mahdollisesti syntyviin ongelmiin olisi puututtava välittömästi. Eläimiä ei koskaan saisi sijoittaa samaan pitopaikkaan, jos ne eivät tule toimeen keskenään. Keskenään vihamieliset eläimet voivat vahingoittaa toisiaan erittäin vakavasti, jopa niin että eläimiä joudutaan lopettamaan suurempien kärsimysten estämiseksi. Säännökset vastaisivat nykyisiä vaatimuksia pienin tarkennuksin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin pentujen vieroittamisesta. Pentuja ei saisi vieroittaa ennen kuin ne ovat vähintään kahdeksan viikon ikäisiä, ellei vieroittaminen tätä ennen ole välttämätöntä emon tai pentujen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Alle kahdeksan viikon ikäisiä pentuja voisi joutua erottamaan emostaan esimerkiksi emon sairastumisen tai uupumisen vuoksi. Luonnossa emot alkavat vieroittaa pentujaan, kun ne ovat noin viiden viikon ikäisiä. Vieroittaminen tapahtuu vähitellen. Vieroituksen jälkeen eläimet elävät nuoruusvaiheensa yleisimmin pareissa tai kolmesta neljään eläimen ryhmissä. Nuorta eläintä ei saisikaan sijoittaa pitopaikkaan yksin, ellei se ole välttämätöntä eläimen terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Voimassa olevassa asetuksessa kahdeksan viikon ikäraja koskee vain minkinpentuja. Nuoria eläimiä koskeva ryhmässäpitovaatimus on uusi.

5 § Eläimen tuotantokykyyn vaikuttaminen

Pykälässä kiellettäisiin nykyiseen tapaan melatoniinin ja muiden vastaavalla tavalla vaikuttavien aineiden käyttäminen eläinten talviturkin kehittämiseen ja valmiiksi saamiseen tavanomaista aikaisemmin.

6 § Ruokinta ja juotto

Pykälässä säädettäisiin tarkennuksia lain 21 §:ssä säädettyihin ruokintaa ja juottoa koskeviin vaatimuksiin. Turkiseläimet ovat lihansyöjiä ja/tai sekaravinnon käyttäjiä. Rehun koostumusta vaihdellaan tarhalla

kontrolloidusti vuoden aikana siten, että otetaan huomioon eläinlajin lisäksi eläinten tarpeet kussakin kasvatuksen eri vaiheessa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläinten ylipainosta ja laihduttamisesta. Turkiseläinten ylipainoa, joka haittaa niiden liikkumista ja terveyttä, olisi vältettävä. Myös siitoseläinten lihomista olisi vältettävä, jotta estetään eläinten tarpeettoman suuri painonpudotus. Jos eläintä olisi laihdutettava, olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että rehu tarjoaa eläimelle riittävästi olennaisia ravintoaineita ja rehu olisi annettava tavalla, joka estää rehuannoksen liian nopean syömisen. Ennen syksyllä tapahtuvaa nahkontaa eläinten kokoa kasvatetaan runsaalla ruokinnalla, jolloin etenkin siniketut ovat alttiita ylipainon kertymiselle. Turkiseläimille painon kerryttäminen ennen talven pakkasia on niille muutoinkin luontaista. Nahkontakauden jälkeen siitoseläimiksi jätettäviä eläimiä saatetaan joutua laihduttamaan ennen kevään parituskautta, jos ne ovat kovin ylipainoisia. Ylipainoisilla eläimillä esiintyy muita enemmän penikointivaikeuksia. Käytännössä laihdutettaville eläimille annetaan normaalia pienempi rehuannos, joka jaetaan häkin päälle useaan kohtaan siten, että syömiseen kuluva aika pitenee. Ketuille ja supikoirille voidaan lisäksi antaa heinää tai olkea riittävän kuidunsaannin varmistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ruokintaan liittyvästä poikkeuksesta, jolla mahdollistettaisiin supikoiran talviuni. Supikoiran talviunen aikainen, hyväkuntoisen ja terveen eläimen paastottaminen olisi sallittua, jos eläimen hyvinvointi ei tästä vaarannu. Luonnossa supikoirat nukkuvat talviunta levinneisyysalueensa pohjoisimmissa osissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin turkiseläinten jatkuvasta juomaveden saannista ja eräitä turkiseläimiä koskevasta poikkeuksesta tähän pääsääntöön. Lain 21 §:n 2 momentin mukaan nisäkkäiden ja lintujen pysyvässä pitopaikassa on oltava jatkuvasti vettä eläimen saatavilla. Jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei kuitenkaan edellytetä muun muassa sellaisissa eläinten pysyvissä pitopaikoissa, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä. Lain mukaan poikkeuksen piirissä olevista pitopaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Lain valmistelun yhteydessä linjattiin, että samana vuonna vieroitettujen turkiseläinten pentujen ja siitoksesta poistettujen turkiseläinten pysyvät pitopaikat olisivat poikkeuksen piirissä silloin, kun vesi sääolosuhteiden takia jäätyy. Tällöin eläimille olisi tarjottava sulaa vettä vähintään kolme kertaa päivässä. Muuna aikana myös näillä eläimillä olisi oltava jatkuvasti vettä saatavilla. Syksyllä nahkottaville eläimille tarkoitetuissa häkeissä ei yleensä ole vastuksella sulana pysyvää juottojärjestelmää, jolloin vesikuppeihin jaettu vesi saattaa pakkasella jäätyä juottokertojen välillä. Käytännössä keväällä syntyneet, nahkottavaksi tarkoitetut pennut ja siitoksesta poistetut eläimet lopetetaan marras-joulukuussa, jonka jälkeen häkkeitä ei käytetä ennen seuraavan vuoden pentujen vieroitusta. Poikkeusta jatkuvasti saatavilla olevan veden vaatimukseen pidettiin tarpeellisena, koska sulana pysyvien juottojärjestelmien rakentaminen kaikkiin nahkottavien eläinten häkkeihin aiheuttaisi turkistiloille kohtuuttomia kustannuksia. Poikkeusta koskeva muutos turkiseläinten suojelua koskevaan valtioneuvoston asetukseen tuli voimaan 1.1.2024 ja se ehdotetaan sisällytettävän samansisältöisenä myös nyt ehdotettavaan uuteen asetukseen. Lain valmistelun yhteydessä linjattiin myös siirtymäajasta liittyen siitokseen käytettävien turkiseläinten jatkuvaan vedensaantiin. Siirtymäajasta säädettäisiin ehdotetun asetuksen 14 §:ssä.

Pykälän 4 momentin mukaan eläinten ruokinta- ja juoma-astiat ja -laitteet olisi pidettävä puhtaana. Lisäksi olisi huolehdittava, että virtsa ja ulosteet eivät likaa rehua ja juomavettä. Säännökset vastaavat voimassa olevan asetuksen vaatimuksia sillä tarkennuksella, että juoma-astioiden ja -laitteiden lisäksi myös ruokinta-astiat olisi pidettävä puhtaana.

7 § Eläimen hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastaminen

Pykälässä täydennettäisiin lain 22 §:ssä säädettyjä vaatimuksia eläinten hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastamisesta. Turkistiloilla pidettävät eläimet ovat lain 22 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ihmisen välittömässä valvonnassa tai tavoitettavissa, joten niiden hyvinvointi ja pitopaikka laitteineen on tarkastettava vähintään kerran päivässä ja tarvittaessa useamminkin. Lain mukaan riittävää tarkastustiheyttä arvioitaessa on otettava huomioon eläintenpitomuoto, eläinlaji, eläimen fysiologinen tila sekä olosuhteet eläinten pitopaikassa ja elinympäristössä. Tarkastuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota synnytyistä

odottaviin, synnyttäviin, juuri synnyttäneisiin, vastasyntyneisiin, sairaisiin, heikkokuntoisiin ja vahingoittuneisiin eläimiin.

Pykälän 1 momentin mukaan turkiseläinten hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastukset olisi suoritettava tavalla, joka aiheuttaa eläimille mahdollisimman vähän häiriötä. Tarkastuksessa olisi erityisesti vältettävä vastasyntyneiden naaraiden pesien häiritsemistä. Yleistarkastuksen suorittaminen muiden eläinsuojassa tehtävien töiden, kuten eläinten ruokkimisen tai juoton, yhteydessä olisi suositeltavaa. Tällöin eläinten ulkoasua, terveydentilaa ja liikkumista sekä ruokahalua voidaan arvioida, kun eläimet tulevat syömään niille tarjolle laitettua rehua. Samalla myös pitopaikka laitteineen tulisi tarkastaa silmämääräisesti. Jos eläinten hyvinvoinnin tai pitopaikan tarkastuksessa havaittaisiin epäkohtia tai puutteita, olisi ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin havaittujen epäkohtien tai puutteiden korjaamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan eläin olisi tarvittaessa tarkastettava yksilöllisesti. Sairas tai vahingoittunut eläin olisi tarvittaessa eristettävä muista eläimistä ja eläin tai sen pitopaikka olisi merkittävä asianmukaisia tarkastus- ja hoitotoimenpiteitä varten. Sairaana tai vahingoittuneena eläimen hoidosta säädetään lain 23 §:ssä. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan kuolleet eläimet olisi poistettava pitopaikasta viipymättä.

8 § Eläinjalostus

Pykälässä säädettäisiin turkiseläinten jalostuksesta ja se täydentäisi lain 25 §:n säännöksiä. Eläinjalostuksesta on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä uudella valtioneuvoston asetuksella, jota valmistellaan parhaillaan. Jo ennen uuden asetuksen voimaantuloa on kuitenkin tarpeen säätää joistain turkiseläinten jalostusta koskevista keskeisistä vaatimuksista. Säännökset olisivat pääosin uusia, sillä voimassa olevassa asetuksessa säädetään ainoastaan arkojen yksilöiden jalostuskäytön välttämisestä. Turkiseläinten keinosiemennyksestä ja siihen liittyvistä kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksessa eläimille tehtävistä toimenpiteistä ja keinollisen lisäämisen menetelmistä (1165/2023). Elektroejakulaatiota ei saa käyttää turkiseläinten jalostuksessa.

Pykälän 1 momentin mukaan pelokkaan ja aggressiivisen turkiseläimen sekä sellaisen eläimen, jolla on terveyteen ja hyvinvointiin haitallisesti vaikuttavia ominaisuuksia, käyttäminen olisi vältettävä. Eläintä, jolla on merkittäviä terveyteen ja hyvinvointiin haitallisesti vaikuttavia ominaisuuksia, ei saisi käyttää siitokseen lainkaan. Turkiseläimillä esiintyy perinnöllisiä, eläinten hyvinvointia haittaavia ominaisuuksia ja ääripiirteitä, joiden esiintyvyyteen voidaan vaikuttaa jalostuseläinten valinnalla. Tällaisia huomiota vaativia ominaisuuksia ovat esimerkiksi raajojen virheasennot, heikentynyt liikuntakyky, ylilihavuus, liialliset ihopoimut, silmätulehdukset sekä silmäluomien virheasennot, kuten luomenkiertymät. Jalostuseläimet eivät liioin saisi olla erityisen arkoja eivätkä ne saisi suhtautua aggressiivisesti ihmisiin tai lajikumppaneitaan kohtaan.

Pykälän 2 momentin mukaan kettujen ja supikoirien siitoseläinten valinnassa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota eläinten jalkarakenteeseen ja -terveyteen. Ketuilla ja supikoirilla esiintyy taipuneita ranteita sekä varpaiden kiertymistä ulos- tai sisäänpäin. Nämä viat vaikuttavat heikentävästi mm. eläinten liikuntakykyyn. Perinnöllisten tekijöiden lisäksi myös ruokinnalla on merkittävä vaikutus jalkarakenteeseen. Jalostukseen tulisi valita eläimiä, joiden jalkarakenne on mahdollisimman normaali.

9 § Turkistilan yleiset vaatimukset

Pykälän 1 momentin mukaan turkistilan kiinteät koneet ja laitteet olisi sijoitettava siten, että ne eivät altista eläimiä haittaa aiheuttavalle melulle tai muutoin vaaranna niiden hyvinvointia.

Pykälän 2 momentissa tarkennettaisiin tarhan puhtaana pidettävyyttä sekä eläinten nahkomistilojen ja sivutuotteiden varastointitilojen sijoittelua koskevia vaatimuksia. Lisäksi säädettäisiin haittaeläinten kuten hiirien, rottien ja lintujen torjunnasta. Säännös vastaisi hiukan täydennettynä ja tarkennettuna nykyisessä asetuksessa olevia vaatimuksia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten tutkimiseen ja hoitamiseen tarkoitetuista tiloista ja niiden asianmukaisesta merkitsemisestä. Sairastilojen merkintä olisi uusi vaatimus, jolla pyrittäisiin varmistamaan sairaiden eläinten tarvitsemasta lääke- ynnä muusta hoidosta huolehtiminen.

Pykälän 4 momentissa edellytettäisiin ajan tasalla pidettävän kirjallisen varautumissuunnitelman laatimista eläinten hyvinvointia uhkaavien häiriötilanteiden varalta. Kirjallinen varautumissuunnitelma olisi uusi vaatimus. Varautumissuunnitelma antaisi selkeät ohjeet häiriö- ja hätätilanteessa toimimiseen ja se nopeuttaisi esimerkiksi vesihuollon turvaamista eläimille kunnallisen vesijärjestelmän pettäessä. Turkistilaa koskevasta pelastussuunnitelmasta säädetään pelastuslain (379/2011) nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta (407/2011), joten asiasta ei ole tarpeen säätää tässä asetuksessa.

10 § Turkistarhan aitaaminen ja karkuun päässeiden eläinten pyydystäminen

Pykälän 1 momentissa tiukennettaisiin nykyistä vaatimusta turkistarhan aitaamisesta. Kaikkien sellaisten turkistarhojen, joissa turkiseläimiä pidetään perinteisissä varjotaloissa, aitaaminen olisi pakollista. Pelkkä varjotalojen niin sanottu pakovarmuuden lisääminen lisäovin, verkotuksin tai laudoituksin ei olisi enää riittävää kuten nykyään. Aitaaminen toimisi kaksisuuntaisesti eli sillä pyrittäisiin estämään sekä tarhattujen eläinten karkaamista luontoon että luonnonvaraisten eläinten pääsy tarha-alueelle ja edelleen kosketuksiin tarhassa olevien eläinten kanssa. Tarhattujen eläinten pääsy luontoon olisi vahingollista ja toisaalta luonnonvaraiset petoeläimet voisivat tarhalle päästessään esimerkiksi verkon läpi puremalla vahingoittaa pentujen jalkoja. Aidan kunnossapidon aikana tai tarha-alueen laajentamisen aikana aidassa sallittaisiin kuitenkin tilapäisiä ja lyhytaikaisia puutteita, kuten vanhan aidan poistamista joiltakin aitaosuuksilta ennen uuden aitamateriaalin paikalleen laittoa, toukokuun 1 päivän ja lokakuun 31 päivän välisenä aikana. Lisäksi säädettäisiin tarhan porttien kiinnipitämisestä. Portit tulisi pitää suljettuina, ellei tarhalla työskentely edellyttäisi porttien pitämistä auki esimerkiksi tarvikekuljetusten, lumen poiston, rehukuljetusten tai muiden vastaavien töiden vuoksi.

Aitaamisvelvoitteesta voitaisiin poiketa 2 momentin mukaan vain kiinteäseinäisten hallien tai muiden vastaavien rakennusten osalta, jos turkiseläinten pääsy ulos rakennuksesta tai petoeläinten pääsy sisälle rakennukseen on täysin estetty.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin aidan tarkemmista vaatimuksista, kuten maahan upottamisesta ja kiipeämisseinäjärjestelmästä sekä eri eläinlajien aidoissa käytettävän verkon silmäkoosta. Säännökset olisivat uusia. Aidat, aitaukseen liittyvät rakenteet ja eläinsuojat olisi 3 momentin mukaan pidettävä hyvässä kunnossa. Jotta aidat ja eläinsuojat toimisivat tarkoitettulla tavalla, ne on pidettävä ehjinä. Aukot, rikkinäiset portit ja muut puutteet aukaisisivat nopeasti tien tarhan ja sen ulkopuolisen alueen välille.

Pykälän 4 momentin mukaan karkuun päässeet eläimet olisi pyydystettävä viipymättä. Jos pyydystämiseen käytetään elävänä pyytäviä loukkuja, kuten tarhoilla on tapana, ne tulisi tarkistaa vähintään kahdesti päivässä. Loukut olisi sijoitettava sellaisiin paikkoihin, joihin eläimet luontaisesti hakeutuvat joutuessaan niille tuntemattomaan ympäristöön. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi aidan vierustat ja porttien läheisyydet. Loukut tulisi pitää myös hyvässä kunnossa. Rikkinäinen loukku voi olla tehoton tai se voi aiheuttaa siihen jäävälle eläimelle tarpeetonta kärsimystä. Säännökset olisivat uusia tarkastamistiheyttä koskevaa vaatimusta lukuun ottamatta.

11 § Eläinsuojan olosuhteet

Pykälässä säädettäisiin eläinsuojan ilmanvaihdosta ja luonnonvalon vaatimuksesta. Säännöksiä sovellettaisiin käytännössä eläinsuojana käytettäviin umpihalleihin, sillä varjotaloissa ilmanvaihdosta ja luonnonvalosta ei ole tarpeen säätää. Säännökset olisivat uusia.

Eläinsuojan pintakäsittelyyn ei 2 momentin mukaan saisi käyttää puunsuoja-aineita, maaleja tai muita aineita, joista voisi seurata myrkytys tai olla vaaraa eläinten terveydelle tai hyvinvoinnille, jos eläimet joutuisivat kosketuksiin pintakäsittelyn materiaalin kanssa. Eläinsuojan materiaaleja valittaessa ja rakenteista

päätettäessä on tärkeätä pitää huolta siitä, että eläinsuoja voidaan siivota asianmukaisesti ja tarvittaessa myös desinfioida. Vaatimukset vastaisivat nykyisen asetuksen vaatimuksia.

12 § Pitopaikan yleiset vaatimukset

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että pitopaikat on suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että eläimet eivät pääse vahingoittamaan viereisissä pitopaikoissa olevia eläimiä. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin asianmukainen tarkastaminen ja eläinten hoito edellyttävät riittävästi tilaa pitopaikkojen välille ja siksi on tarpeen, että käytävät olisivat riittävän tilavia tarvittavien toimenpiteiden suorittamiseksi. Pitopaikat, joiden pohja on verkkoa tai muuta rei'itettyä materiaalia, tulisi sijoittaa riittävän korkealle maan pinnasta, jotta verkkopohjan tai rei'itetyn pohjan läpi maahan putoavat ulosteet ja muut eritteet voidaan kunnolla poistaa. Säännökset vastaisivat nykyisen asetuksen vastaavia vaatimuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan pitopaikkojen rakenteiden, rakennusaineiden ja pintamateriaalien tulisi olla eläimille turvallisia, jotta ne eivät vaarantaisi eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Pitopaikassa ei saisi olla teräviä kulmia, koloja tai muita vastaavia vaarallisia kohtia, joihin eläin voisi vahingoittaa itseään. Pitopaikan pohjan tulisi olla tukeva ja vakaa, jotta se antaisi eläimelle vankan ja tasaisen alustan liikkumista ja makaamista varten. Pohjan tulisi myös olla turvallinen eivätkä eläinten jalat saisi tarttua siihen kiinni. Jos pitopaikan pohja on verkkoa, verkon silmäkoon valinnassa olisi huomioitava eläimen koko, ikä ja paino, jotta hyvälle alustalle edellä säädetyt vaatimukset voidaan täyttää. Ulosteiden ja nestemäisten eritteiden tulisi joko poistua pohjan läpi tai ne olisi imeytettävä kuivikkeisiin. Tuotanto-olosuhteissa tehdyt tutkimukset osoittavat, että ketut ja supikoirat välttelevät likaista, kosteaa tai jäistä makuualustaa, jonka käyttäminen oli eläimen lämpötalouden kannalta epäedullista. Ketut, joilla on mahdollisuus valita makuualustakseen joko verkko- tai maapohja, valitsevat yleisimmin verkkopohjan ja tekevät näin erityisesti talvella. Turkiseläimet lepäilevät paljon, noin 50–80 prosenttia ajastaan. Ehdotetut vaatimukset vastaavat nykyisiä vaatimuksia.

Pitopaikan oviaukon olisi 3 momentin mukaan oltava kooltaan, rakenteeltaan ja muodoltaan sellainen, että eläimillä ei ole vahingoittumisen vaaraa. Uutena säädettäisiin moniulotteisten pitopaikkojen rakentamisesta turkiseläimille. Pitopaikkoja voitaisiin rakentaa monimuotoisemmiksi yhdistämällä niihin lisätilaa pysty- tai vaakasuunnassa. Tällaisissa pitopaikoissa kulkuaukkojen ja -käytävien olisi myös oltava eläimille turvallisia. Pitopaikkoja saisi kuitenkin asettaa päällekkäin vain, mikäli tilat olisivat saman eläimen tai eläinryhmän käytössä. Niin sanottuja kiipeilyhäkkeitä, joihin on yhdistetty lisätilaa pystysuunnassa, ja vaakatasossa yhdistettyjä riviä häkkeitä on käytössä eräissä muissa maissa; Hollannissa jopa kolmessa kerroksessa. Suomessa joillain minkkitiloilla on myös käytössä kiipeilyhäkkeitä. Kiipeilyhäkissä tai riviä häkissä pidetään keskenään hyvin toimeentulevaa eläinryhmää, jolloin eläimillä on toisistaan monipuolisesti seuraa leikkiä ja muuta vastaavaa toimintaa varten. Pareina tai ryhmissä kasvatettavilla eläimillä suurempi ja/tai monimuotoisempi tila mahdollistaa paremmin sosiaalisen ympäristön kontrolloimisen.

Pykälän 4 momentin mukaan pitopaikat olisi asianmukaisen hygienian ylläpitämiseksi voitava desinfioida tarpeen vaatiessa. Säännös vastaisi nykyisen asetuksen vaatimusta.

Pitopaikkoja koskevista erityisistä vaatimuksista säädettäisiin 5 momentin mukaisesti tarkemmin eläinlajikohtaisissa liitteissä 1–3.

13 § Pitopaikan varusteet ja virikkeet

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin varusteista ja virikkeistä, joita pitopaikassa tulisi olla eläinten hoitamista, aktivoimista ja penikointia varten. Varusteet ja virikkeet voisivat olla joko pitopaikkaan kiinnitetyjä tai irrallisia ja niiden tulisi olla eläimille turvallisia. Myös varusteiden ja virikkeiden hyvä kunto ja riittävä puhtaus ovat tärkeitä eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille. Virikkeet ja virikemateriaalit voisivat olla esineitä tai eläinten muokattavaksi sopivia erilaisia materiaaleja.

Eläimillä tulisi 2 momentin mukaan olla käytettävissään vähintään kahta erilaista sellaista virikemateriaalia tai -esinettä, joita voi muokata, pureskella, tutkia tai jotka kannustavat eläintä leikkimään. Virikkeitä olisi vaihdeltava, jotta ne säilyttäisivät virikearvonsa eikä eläin ehtisi kyllästyä niihin. Turkiseläimet ja erityisesti

niiden pennut ja nuoret eläimet ovat ketteriä, vilkkaita ja leikkisiä. Myös nykyisessä asetuksessa on virikkeitä koskevia vaatimuksia, mutta ne eivät ole yhtä monipuolisia ja yksityiskohtaisia eikä niihin sisälly vaatimusta vähintään kahdesta samanaikaisesta virikkeestä eikä myöskään virikkeiden vaihtamisesta. Virikkeiden vaihtaminen on tärkeätä, koska esineet ja materiaalit menettävät usein ajan myötä viriketehonsa. Käytännössä minkeillä ja hillereillä on tavallisimmin ollut käytössä heinää tai olkea ja ketuilla puun-, putken- tai luunpala, mutta tuottajat ovat kokeilleet myös monia muita esineitä ja materiaaleja uusien virikkeiden antamiseksi eläimille. Ehdotetuilla säännöksillä pyrittäisiin lisäämään virikkeiden lukumäärää ja mielenkiintoisuutta eläimille sekä vaihteluvaatimuksella virikkeiden monipuolisuutta ja virikearvon säilymistä. Materiaalien turvallisuuteen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota aikana, jolloin emo hoitaa pieniä pentujaan. Esimerkiksi luunpalaset eivät sovi silloin, kun pennut ovat pieniä. Emo voi kantaa luita pesään ja luut voivat vahingoittaa pieniä pentuja ja jopa rullata niitä hengiltä.

Pykälän 3 momentin mukaan eläimet tulisi totuttaa automaattisten juottolaitteiden käyttämiseen. Eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden ja laitteiden turvallisuudesta säädetään lain 17 §:n 1 momentissa. Eläinten ruoka- ja juoma-astioiden tulisi olla eläimille turvallisia myös kovilla pakkasilla. Talvella juoma-astioiden tulisikin olla sellaisia, että eläimen kieli ei voi jäätyä kiinni astiaan. Säännökset vastaisivat nykyisiä vaatimuksia.

Pykälän 4 momentin mukaan pesäköppien tulisi olla riittävän suuria, jotta eläimet voivat levätä siellä luonnollisessa asennossa. Pesäköppiin olisi tarjottava kuivikkeita, jos pesän kuivittaminen on eläinlajille tyypillistä. Pesäköpin kulkuaukon koon ja sijainnin tulisi olla eläinlajille sopiva siten, että emo pääsee kulkemaan aukosta vaivatta, mutta pienet pennut pysyvät pesässä eivätkä pääse putoamaan sen ulkopuolelle. Säännös vastaisi nykyisiä vaatimuksia. Tuotanto-oloissa minkeillä on käytettävissään pesäköppi ympäri vuoden ja ketuille ja supikoiralle annetaan pesäköppi tavallisimmin pari viikkoa ennen odotettavissa olevaa synnytystä. Kaikkien turkiseläinten pennut ovat kykenemättömiä säätelämään ruumiinlämpöään noin kahden ensimmäisen elinviikkonsa ajan, minkä vuoksi pesä ja siellä oleva emo lämmönlähteenä on pennuille elintärkeä.

Varusteista ja virikkeistä säädettäisiin 5 momentin mukaan tarkemmin eläinlajikohtaisissa liitteissä 1–3.

14 § *Voimaantulo*

Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantulosta ja nykyisen asetuksen kumoamisesta.

15 § *Siirtymäsäännökset*

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siirtymäajasta siitoseläinten jatkuvan vedensaannin vaatimukselle. Säännös vastaisi voimassa olevassa asetuksessa olevaa siirtymäsäännöstä, joka tuli voimaan 1.1.2024.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 10 vuoden siirtymäajasta turkistilan aitaamista koskevan vaatimuksen soveltamiselle. Siirtymäaikaa sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa toiminnassa olleisiin turkistiloihin. Kaikki supikoiratilat on nykyisin jo aidattu, elinkeinon mukaan suurin osa kettu- ja minkkitiloista on nykyisin aidattu. Turkiseläinten tilavaatimusten lisääminen saattaa edellyttää lisäämään hankkimista, uusien varjotalojen rakentamista ja siten muutoksia myös tilaa ympäröivään aitaan. Aitaamisvaatimuksen kustannukseksi on arvioitu noin 9,5 miljoonaa euroa. Aitojen rakentamiselle on varattava riittävästi aikaa, etenkin kun aitaamistyötä voidaan tehdä vain maan ollessa sulana, jolloin tolpat ja aitojen alarakenteet ja -osat voidaan istuttaa maahan. Asetuksen voimaan tulon jälkeen peruskorjattavaan turkistilaan, sen osaan tai uuteen rakennettavaan turkistilaan tai sen osaan sovellettaisiin aitausvaatimusta heti, kun peruskorjaus, uusi tila tai sen osa on valmistunut.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kolmen vuoden siirtymäajasta vaatimukselle, jonka mukaan eläimillä on oltava käytettävissään vähintään kahta erilaista muokattavaa pureskeluun, leikkiin ja tutkimiseen kannustavaa materiaalia. Liitteiden 2.2 kohdan mukaan tällaista materiaalia olisivat esimerkiksi heinä, olki, lastuvilla, luu tai puu lukuun ottamatta pentujaan hoitavaa emoa, jolle olisi oltava tarjolla ainoastaan

pesäntekoon soveltuvaa materiaalia. Siirtymäaika on tarpeen, jotta kullekin tilalle löydetään sopivat virikemateriaalit ja voidaan varmistua niiden riittävästä saatavuudesta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin viiden vuoden siirtymäajasta minkin, hillerin ja soopelin makuuhyllyä - tai putkea koskevan vaatimuksen soveltamiselle. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin kolmen vuoden siirtymäajasta minkkiemoilla ja pennuilla käytettävälle ylimääräiselle juottolaitteelle. Juottolaite voisi olla vesiautomaatin lisäksi vesikuppi.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin viiden vuoden siirtymäajasta vaatimukselle, jonka mukaan yli kahden ketun pitopaikassa olisi oltava vähintään kaksi makuuhyllyä. Pykälän 7 momentissa säädettäisiin viiden vuoden siirtymäajasta ketun vetäytymistilaa koskevan vaatimuksen soveltamiselle.

Makuuhyllyjen ja -putkien sekä vetäytymistilojen rakentamiseen ja asentamiseen on varattava riittävästi aikaa, sillä kysymys on uusista vaatimuksista, jotka tulisivat koskemaan kaikkia kyseisiä eläimiä kasvattavia turkistiloja. Pitopaikkoja koskevia muutostöitä voidaan tehdä vain kausittain pitopaikkojen ollessa tyhjillään. Muutoin eläimiä jouduttaisiin rakennustyön keskellä siirtelemään mittavia määriä, mikä aiheuttaisi niille tarpeetonta kärsimystä.

Pykälän 8omentissa säädettäisiin liitteen 1 kohdan 1.3 täysikasvuisen eläimen tilavaatimusta koskevasta 10 vuoden siirtymäajasta.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin liitteiden 1–3 1.3. kohtien tilavaatimuksia täysikasvuisia minkkejä, hillereitä ja soopeleita lukuun ottamatta sekä liitteiden 2 ja 3 kohtien 1.1. tilavaatimuksia koskevasta 15 vuoden mittaisesta siirtymäajasta. Pitopaikkojen vähimmäismittoja ja tilavaatimuksia koskevat muutokset edellyttävät häkkien uusimista ja rakenteellisia muutoksia varjotaloihin sekä mahdollista lisämaan hankkimista tilan ympäristöstä. Muutostöiden kustannukset on arvioitu varsin merkittäviksi. Siirtymäajan myötä muutosten kustannusvaikutukset ajoittuvat pidemmälle aikavälille, mikä kohtuullistaa uusien vaatimusten vaikutuksia tuottajiin. Uusien pitopaikkojen rakentaminen edellyttää myös riittävästi aikaa, sillä rakennustöitä ei toiminnan luonteen takia voida tehdä ympärivuotisesti.

Pykälän 10 momentin mukaan asetuksen voimaan tulon jälkeen peruskorjattavaan turkistilaan tai sen osastoon sekä rakennettavaan uuteen turkistilaan tai sen osastoon sovellettaisiin asetusta ilman siirtymäaikoja, kun peruskorjaus tai turkistila taikka osasto on valmistunut.

Pykälän 11 momentin mukaan asetuksen voimaan tullessa toiminnassa olevaan turkistilaan ja sellaiseen turkistilan rakennus- ja peruskorjaushankkeeseen, jonka rakennuslupa on ollut vireillä ennen tämän asetuksen voimaantuloa, sovellettaisiin kuitenkin siirtymäaikana asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8 Liitekohtaiset perustelut

Liite 1 Minkki, hilleri ja soopeli

1 Pitopaikka

Pitopaikassa olisi oltava vähintään yksi, yhdessä tasossa olevan suorakaiteen muotoinen yhtenäinen tila, jonka leveyden tulisi olla vähintään 30 senttimetriä ja pituuden ilman pesäkoppia 70 senttimetriä. Pitopaikan korkeuden tulisi olla kauttaaltaan vähintään 45 senttimetriä. Jos pitopaikkaan yhdistettäisiin 11 §:n 3 momentissa tarkoitettu lisätila, sen tulisi olla eläinten käytössä lukuun ottamatta astutusaikaa, jolloin eläimiä joudutaan ottamaan kiinni ja käsittelemään toistuvasti, sekä aikaa, jolloin pennut eivät vielä pysty omin voimin liikkumaan yhdistettyjen tilojen välillä. Lisäksi kulkuaukko tai -käytävä voitaisiin sulkea tilapäisesti ja lyhytaikaisesti, jos sulkeminen olisi välttämätöntä eläinten tarkastamisen, hoidon tai muun eläimen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän syyn kannalta. Esimerkiksi pystysuunnassa oleva lisätila voitaisiin pitää emolta suljettuna pentujen ollessa pieniä ja kykenemättömiä omatoimiseen liikkumiseen, jotta emo ei pääsis

kuljettamaan pentuja toiseen kerrokseen, josta ne voisivat pudota alempaan kerrokseen ja vahingoittua. Lisätilaa koskevat säännökset olisivat uusia.

Pitopaikan pohjaverkon silmäkoko saisi olla enintään 8,8 neliösenttimetriä ja verkkolangan paksuuden tulisi olla vähintään 1,8 millimetriä. Pentuja varten pohjaverkon päälle tulisi tarvittaessa asettaa tiheäsilmainen verkko eli pentuverkko tai muu rei'itettyä materiaalia oleva matto, joka estää pieniä pentuja putoamasta alas. Nämä vaatimukset vastaavat nykyisen asetuksen vaatimuksia.

Pitopaikan vähimmäispinta-alat ilman pesäkoppia esitettäisiin taulukon muodossa. Täysikasvuisen siitoseläimen pitopaikan vähimmäispinta-ala olisi 3600 neliösenttimetriä. Emon pentuineen tai kahden nuoren eläimen vähimmäispinta-ala olisi 3600 neliösenttimetriä. Kutakin nuorta eläintä kohden, joka lisättäisiin kahden nuoren eläimen 3600 neliösenttimetrin kokoiseen tilaan, lisätilaa tulisi olla 1100 neliösenttimetriä. Lisätila voisi sijaita myös 11 §:n 3 momentissa tarkoitettussa tilassa. Taulukkoon ehdotettaisiin uutena vaatimuksena vieroitettujen pentujen, jotka eivät vielä ole nuoria eläimiä, ryhmälle vähimmäistilan vaatimus 3600 neliösenttimetriä sekä emolle ja yhdelle vieroitetulle pennulle tai nuorelle eläimelle samoin 3600 neliösenttimetriä. Emon ja yhden urospuolisen nuoren eläimen pitäminen yhdessä toimii virikkeenä molemmille, edistää hyvinvointia ja antaa mahdollisuuden monipuoliseen leikkikäyttäytymiseen ja oppimiseen. Tutkimuksissa on todettu, että emon oma urospuolinen jälkeläinen aktivoi emoa kannustamalla tätä leikkiin ja se alentaa emon stressihormonitasoa. Urospuolinen nuori eläin puolestaan hyötyy emon hoivasta ja usein emon seuraksi jätetäänkin sellainen uros, josta on tarkoitus tulla jalostukseen käytettävä uros. Norjan nykyisessä lainsäädännössä on vastaavanlainen säännös.

Tilavaatimukset kasvaisivat voimassa olevaan asetukseen verrattuna. Voimassa olevan asetuksen mukaan täysikasvuisella eläimellä, emolla pentueen kanssa tai kahdella vieroitetulla pennulla on oltava tilaa vähintään 2550 neliösenttimetriä. Kutakin vieroitettua pentua kohden, joka lisätään kahden nuoren eläimen tilaan, lisätilaa on oltava vähintään 850 neliösenttimetriä.

2 Pitopaikan varusteet ja virikkeet

Pitopaikassa olisi oltava riittävän suuri ympärivuotinen kiinteäseinäinen pesäkoppi, jonka pohjalla on vuodenajan mukaan tarpeellinen määrä lämpöä eristävää kuiviketta. Minkki, jonka anatomia on lämpötalouden kannalta muita turkiseläimiä epäedullisempi, lepää yleisimmin pesässään. Tiineille naaraille olisi tarjottava sopivaa pesäntekomateriaalia kuten heinää, olkea tai lastuvillaa. Tiineillä naarilla on olemassa tarve päästä pesään, jossa voi synnyttää ja hoitaa pentuja. Pesä on tärkeä myös pennuille, jotka eivät parin ensimmäisen elinviikkonsa aikana vielä pysty säätelemään ruumiinlämpöään ja joille emo on tärkeä lämmön lähde.

Pitopaikassa tulisi olla 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua materiaalia, jollaiseksi sopii esimerkiksi heinä, olki, lastuvilla, luut, puunpalat ja putkenpätkät. Minkeillä tehdyt tutkimukset viittaavat siihen, että pureskeltava ja muokattavissa oleva materiaali parantaa eläinten hyvinvointia. Tämä näkyy muun muassa stereotyyppisen käyttäytymisen vähenemisenä. Pentujaan hoitavalle emolle saisi kuitenkin antaa vain pesäntekoon sopivia materiaaleja, jotka eivät pesään kuljetettuina voisi vahingoittaa pentuja. Esimerkiksi putken- tai luunpalaset voisivat litistää pentuja ja aiheuttaa jopa joidenkin kuoleman.

Pitopaikassa tulisi olla makuuhylly tai -putki, joka toimii sekä pitopaikkaa monimuotoisemmaksi tekevänä varusteena että tarjoaa esimerkiksi pienten pentujen emolle mahdollisuuden vetäytyä hetkeksi lepäämään, kun pennut eivät vielä pääse kiipeämään hyllylle tai putkeen emon perässä. Hyllyltä voi myös hyvin seurata ja valvoa sosiaalista ympäristöä.

Imetysaikana emon ja pentujen pitopaikassa tulisi olla ylimääräinen juottolaite pesän välittömässä läheisyydessä. Juottolaite voi olla esimerkiksi vesikuppi. Veden tarjolla olo edistää emon juomista ja sitä kautta lisää emon maidontuotantoa. Tällä on erityistä merkitystä emon ja pentujen hyvinvoinnille esimerkiksi imetysaikaan osuvan hellejakson aikana.

Liite 2 Kettu

1 Pitopaikka

Ketun pitopaikan leveyden tulisi olla vähintään 100 senttimetriä, pituuden 100 senttimetriä ja korkeuden 70 senttimetriä. Pitopaikan leveysvaatimus kasvaisi, sillä voimassa olevassa asetuksessa leveyttä on oltava vähintään 75 senttimetriä. Pitopaikan pituuden ja korkeuden vaatimukset pysyisivät ennallaan.

Pitopaikan pohjaverkon silmäkoko saisi olla enintään 11,5 neliösenttimetriä. Pohjaverkon verkkolangan tulisi olla muovipäälysteistä ja paksuudeltaan vähintään 2,1 millimetriä. Vaatimukset vastaisivat nykyisiä vaatimuksia. Pennuille olisi tarvittaessa asennettava pohjaverkon päälle erillinen sopivan kokoinen alusta, jota olisi käytettävä, kunnes pennut pystyvät liikkumaan tavanomaisella verkolla. Säännös olisi uusi. Pentujen on vaikea liikkua tavanomaisella verkkopohjalla, josta niiden tassut menevät helposti läpi. Alustan avulla tuetaan pentujen liikkumisen harjoittelua ja normaalia kehitystä. Alustana käytetään usein kyljelleen asetettua pesäkoppia sekä pohjaverkon päälle asetettua pesäkopin kattoa, jolloin nämä yhdessä muodostavat pennuille kiinteän alustan, jolla liikkua. Alusta voisi olla myös esimerkiksi tiheäsilmaista verkkoa.

Pitopaikan vähimmäispinta-alat esitettäisiin taulukon muodossa. Vaatimus täysikasvuiselle naaraalle olisi vähintään 1,2 neliömetriä ja emolle pentuineen tai vieroitetuille pennuille ryhmänä 2,4 neliömetriä. Kolmelle nuorelle eläimelle tai yhdelle siitoksesta poistetulle täysikasvuiselle naaraalle ja kahdelle nuorelle eläimelle tilavaatimus olisi myös 2,4 neliömetriä. Jos edellisten seuraan lisittäisiin useampia nuoria eläimiä, lisätilaa kutakin nuorta eläintä kohden edellytettäisiin vähintään 0,8 neliömetriä. Täysikasvuisella uroksella tilaa olisi oltava vähintään 2,4 neliömetriä. Etenkin sinikettu-urokset ovat melko kookkaita ja siksi niiden pitopaikan vähimmäispinta-alaa olisi tarpeen lisätä. Myös muut pinta-alavaatimukset kasvaisivat nykyisistä vaatimuksista, joiden mukaan täysikasvuisilla eläimillä tilaa on oltava vähintään 0,8 neliömetriä, emolla pentueen kanssa vähintään 2,0 neliömetriä ja kahdella vieroitetulla pennulla vähintään 1,2 neliömetriä. Lisättäessä useampia vieroitettuja pentuja samaan häkkiin, lisätilaa edellytetään voimassa olevan asetuksen mukaan 0,5 neliömetriä kutakin lisättävää eläintä kohden.

2 Pitopaikan varusteet ja virikkeet

Pitopaikassa tulisi sopivalla korkeudella olla riittävän suuri hylly, jolla eläin voi maata luonnollisessa asennossa, kuten nykyinenkin säännös edellyttää. Eläimen tulisi voida istua tai seisoa hyllyn alla. Tuotanto-olosuhteissa hylly antaa eläimelle mahdollisuuden vetäytyä omaan puolustettavissa olevaa tilaan, josta ympäristön tarkkailu on helppoa. Nykyiseen tapaan hyllyä ei kuitenkaan tarvittaisi, jos häkissä on sellainen pesäkoppi, jonka kattoa voi käyttää hyllynä. Uutena vaatimuksena pitopaikassa edellytettäisiin olevan kaksi hyllyä, jos pitopaikassa on enemmän kuin kaksi eläintä.

Uutena vaatimuksena olisi pitopaikkaan sijoitettava vetäytymistila. Vetäytymistilassa olisi oltava vähintään kaksi umpinaista seinää ja eläimen tulisi maata makaamaan tilassa. Vetäytymistila ei kuitenkaan saisi estää eläintä näkemästä joka suuntaan pitopaikan ympäristöön. Vetäytymistilan tulisi olla sellainen, että se lisäisi eläimen turvallisuuden tunnetta, mutta sillä ei olisi haitallista vaikutusta eläimen tottumiseen ihmisen läheisyyteen ja käsittelyyn. Vetäytymistila ei saisi myöskään estää eläimen terveyden ja hyvinvoinnin asianmukaista päivittäistä tarkastamista. Erikseen säädettäisiin siitä, että hopeakettunaaraalla voitaisiin kuitenkin käyttää umpinaista väliseinää häkkien välillä penikointiaikana. Tämä on tarpeen, sillä hopeakettunaaraat häiriintyvät herkästi penikointiaikana vieressä olevista naaraista. Vetäytymistilana voitaisiin käyttää myös pesäkoppia tai sellaista koppia, jossa ei ole kattoa eikä pohjaa.

Pitopaikassa olisi oltava 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua virikemateriaalia, kuten olkea, heinää, luuta, puuta, köyttä, putkea tai raapimislevyä. Siniketuilla tehdyt tutkimukset viittaavat siihen, että pureskeltava ja manipuloitavissa oleva, mutta ei välttämättä syötävissä oleva, materiaali parantaa tuotanto-olosuhteissa eläinten hyvinvointia ja vähentää stereotyyppistä käyttäytymistä. Pentujaan hoitavalle emolle saisi antaa vain sellaisia materiaaleja, joista ei voisi olla pesään kuljetettuna vahinkoa pennuille. Esineet, kuten puun- tai luunpalat, saattaisivat vahingoittaa pahasti pesässä olevia pentuja.

Naarailta tulisi olla pitopaikassa pesäkoppi synnytystä ja pentujen hoitoa varten. Vaatimus vastaisi voimassa olevaa asetusta. Voimassa olevasta vaatimuksesta poiketen ei enää edellytettäisi, että pesäkopissa on pesätila ja eteinen, jotta mahdollistetaan monipuolisemmin myös uudenlaisten pesäkoppien käyttöönotto. Pesäkopin tulisi olla pitopaikassa naaraan tiineyden loppuvaiheesta pentujen vieroitukseen asti. Pesäkoppi voitaisiin kuitenkin poistaa aikaisemminkin ennen pentujen vieroitusta, jos pesäkoppiin esimerkiksi alkaisi kertyä ulosteita siinä määrin, että emon ja pentujen terveys ja hyvinvointi vaarantuisivat. Nämä tarkennukset olisivat uusia.

Liite 3 **Supikoira**

Supikoiralle on laadittu oma eläinlajikohtainen liitteensä asetusehdotukseen. Nykyisen asetuksen säännöksiä noudatetaan myös supikoiran tarhauksessa, mutta supikoiralle ei ole ollut lajikohtaisia tarkempia säännöksiä nykyisessä asetuksessa. Käytännössä tarhoilla on yleensä noudatettu kettujen pidolle asetettuja vaatimuksia.

1 *Pitopaikka*

Pitopaikan leveyden olisi oltava vähintään 100 senttimetriä, pituuden 100 senttimetriä ja korkeuden 70 senttimetriä. Vaatimukset vastaisivat ketun pitopaikalle asetettavia vastaavia mittavaatimuksia.

Pitopaikan pohjaverkon silmäkoko saisi olla enintään 11,5 neliösenttimetriä. Pohjaverkon verkkolangan tulisi olla muovipäällysteistä ja paksuudeltaan vähintään 2,1 millimetriä. Supikoiran pentuja varten pohjaverkon päälle olisi tarvittaessa asennettava erillinen sopivan kokoinen alusta pentujen liikkumisen helpottamiseksi. Vaatimukset vastaisivat ketun pitopaikalle asetettavia vastaavia vaatimuksia.

Pitopaikan vähimmäispinta-alat esitettäisiin taulukon muodossa. Vaatimus täysikasvuiselle eläimelle olisi vähintään 1,2 neliömetriä ja emolle pentuineen tai vieroitetuille pennuille ryhmänä 2,4 neliömetriä. Kolmelle nuorelle eläimelle tai yhdelle siitoksesta poistetulle täysikasvuiselle naaraalle ja kahdelle nuorelle eläimelle vaatimus olisi 2,4 neliömetriä sekä niiden seuraan mahdollisesti laitettaville nuorille eläimille lisätilaa kutakin eläintä kohden vähintään 0,8 neliömetriä. Täysikasvuiselle urokselle olisi oltava tilaa vähintään 1,2 neliömetriä astutuskautena, eli helmikuun alusta maaliskuun loppuun, ja 2,4 neliömetriä muuna aikana, eli huhtikuun alusta tammikuun loppuun.

2 *Pitopaikan varusteet ja virikkeet*

Pitopaikassa tulisi sopivalla korkeudella olla riittävän kokoinen hylly, jolla eläin voi maata luonnollisessa asennossa. Eläimen tulisi voida istua tai seisoa hyllyn alla. Hyllyä ei kuitenkaan tarvittaisi, jos pitopaikassa on sellainen pesäkoppi, jonka kattoa voi käyttää hyllynä. Säännös vastaisi pääosin ketun vastaavaa säännöstä.

Pitopaikassa olisi oltava 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua materiaalia, kuten olkea, heinää, luuta, puuta, köyttä, putkea tai raapimislevyä. Supikoiralla käytäntö on osoittanut, että saatavilla oleva kuitupitoinen ja syötäväksikin sopiva materiaali, kuten olki, ehkäisee turkin purentaa. Pentujaan hoitavalle emolle saisi antaa vain olkea, heinää tai muuta vastaavaa materiaalia. Esineet kuten puun- tai luunpalat saattaisivat vahingoittaa pahasti pesässä olevia pentuja. Säännös vastaisi kettujen vastaavaa säännöstä.

Pitopaikassa tulisi olla naaraan tiineyden loppuvaiheesta pentujen vieroitukseen asti pesäkoppi synnytystä ja pentujen hoitoa varten. Pesäkopissa olisi oltava riittävästi sopivaa kuiviketta. Pesäkoppi voitaisiin kuitenkin poistaa ennen pentujen vieroitusta, jos se on emon tai pentujen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä. Pesäkoppiin voisi esimerkiksi kertyä ulosteita niin paljon, että emon ja pentujen terveys ja hyvinvointi vaarantuisi. Supikoira välttelee likaista ja kosteaa makuualustaa, koska sellaisen alustan käyttäminen ei ole lämpötaloudellisesti edullista. Pesäkoppiä koskevat vaatimukset vastaisivat kettujen vastaavia säännöksiä sillä erolla, että supikoiran kopissa olisi oltava kuiviketta.

Pitopaikkaan voitaisiin sijoittaa sopiva talvipesä eläinten pinnallista talviunta varten. Supikoirat voivat nukkua pinnallista, jaksottaista talviunta suojaisassa talvipesässä, mutta leutojen talvien aikana tai

leudommilla alueilla eläin voi olla valveilla koko talven. Lisäksi talviuneen siirtyminen edellyttää supikoiran ruokinnan vähentämistä. Myös muiden eläinlajien ruokinta tarhalla ja tarhatoiminnasta aiheutuvat äänet vaikuttavat heikentävästi supikoiran mahdolliseen talviuneen.